

18 19
Den 30. juli 1943.

N O R S K V I L J E

Organ for heimefronten.

Norge skal vernes med viljer av stål.

Det italienske folke oppgør med fascismen går videre. Overalt i Italia sprer demonstrasjonene seg, og kravet om fred trer stadig mer i forgrunden. Vi nevnte i vårt forrige nummer at regjeringen Badoglio sannsynligvis ville bli avløst av en ny regjering med representanter fra hele folket. De siste dagers hendelser i Italia viser at folket ikke på noen måte har tillit til den nye regjering, så meget mer som den fremdeles ikke har søkt kontakt med de allierte og fremdeles synes å ville fortsette krigen. De fem store demokratiske partier har gjennom sine opprop tydelig gitt tilkjenne folkets ønske om fred, og for Badoglio trer i kontakt med folket gjennom den felleskomité partiene har dannet, vil urolighetene ikke ta av, men øke i styrke for til slutt å slå ut i åpent opprør. Militær og politi lystre ikke regjeringens ordre om å skyte på demonstrantene. Tvertimot, de deltar i stor utstrekning i demonstrasjonene. En har inntrykk at at folket bare venter på parolen om veibet opprør.

Fascismen i Italia er for alltid ferdig, men sammenbruddet vil selvsagt få alvorlige konsekvenser også for de øvrige hel- eller halv fascistiske stater i Europa. En kan merke reaksjonen i Spania, Ungarn, Romania og Bulgaria, hvor fascistregjeringene har hatt lange, nattlige møter. I Romania og Bulgaria har store folkemasser i hovedstedene allerede gått til demonstrasjoner, urolighetene og sabotasjen sprer seg. Det er ikke utelukket at både Romania og Ungarn vil forsøke å trekke seg ut av krigen. Også i Portugal har arbeiderne gått til åpen aksjon for et demokratisk styresett.

For arbeidsfolket over hele verden ville det føles som en skam-plett om ikke fascismens avleggere i Romania, Ungarn, Bulgaria og Spania ble utryddet. Vi antar at befolkningen i de forskjellige land selv vil gjøre opp med sine undertrykkere. Hjelp utenfra - fra de alliertes side - skulle være utelukket. Men viser det seg at noen av diktaturstatene ville være istand til å beholde makten ved hjelp av militær og terror, ville nok et alliert ønske om de fascistiske regjeringers avgang med krav om at folk i de forskjellige land i fritt valg selv skulle få bestemme sin styreform, gjøre virkning. Spesielt når ønsket var ledsaget av en henvisning til de alliertes samlede stridskrefter. På denne måte vil de allierte oppfylle ett av sine krigsmål: Å utrydde fascismen og nazismen fra jordens overflate. Vi vet at bak dette krav står, ikke bare hele det arbeidende norske folk, men arbeidsfolket over hele verden.

Slaveri og trællestend, lønker, baand og plage,
det er lyd fra dødens land, mislyd alle dage,
vækker frygt og virker sorg, prises kun paa jatters borg
og hos dødens fyrste.

(O. Arvesen.)

Av vårt illegale broderorgan, "Fri Fagbevegelse"'s nummer for 24.

juli gjengir vi:

VI INNSKJERPER

at ingen bedrift hvor der er utskrevet folk til "nasjonal arbeidsinnsats" må ansette nye funksjonærer eller arbeidere. For det ansettes noen nye, må hver eneste utskrevet på plass igjen. Det spiller i denne forbindelse ingen rolle om de nyansatte blir anbragt på de utskrevnes plasser eller ikke.

I FORRIGE MÅNED

KUNNE EN EN DAG LAKTTA på gatene i Oslo at politiet var iferd med å rive ned en plakat rettet til tyske soldater som var slått opp rundt omkring. Oppropet, som selvfølgelig var skrevet på tysk, lød slik:
"Tyske soldater!

Den skammelige økning av tilfeller av at menige og til og med offiserer i enheter som hører under meg, undrar seg sin verneplikt ved å søke over på svensk område, gir meg foranledning til å rette en appell til æres- og pliktfølelsen hos alle tyske militære.

Beklageligvis har den svenske regjering oppsaat de hittil gjeldende avtaler med riksregjeringen om utlevering av dessertører. Under påberøpelse av verdensfremmede bestemmelser i folkeretten yder nå Sverige asylrett til tyske militære dessertører, til og med når de overskrider den svenske grensen i uniform.

Jeg stoler på at denne uforståelige holdning hos den svenske regjering ikke vil bety noen fristelse for ærekjære tyske soldater til å begå en så skammelig forbrytelse som desertering.

I dette kritiske øyeblikk av høyeste beredskap kommer det an på hver enkelt.

Oslo den 3. juni 1943.

Der Militärbefehlshaber für die bes.norw.Gel
gez. von Falkenhorst."

På denne måten ble de tyske soldater gjort kjent med at de nå trygt kan rømme over grensen til Sverige.

TIL KONG GUSTAVS 28-årsdag

kom det ikke noe telegram fra kong Håkon. Denne særdeles kraftige demonstrasjon viser at kongen på samme måte som opinionen i Norge finner det stadig mer opprørende jo lenger den svenske regjering fortsetter å yte voldsmakten støtte. Ethvert grunnlag for Sveriges innrømmelser overfor Tyskland er nå forlengst falt bort.

VI ER

en internasjonal bevegelse. All erfaring har vist oss at lider våre idealer nederlag i ett land, så svekker det arbeiderbevegelsen og demokratiet overalt. Etterkrigstiden kommer på ny til å rykke de sosiale og økonomiske problemene og motsetningene i forgrunden. Vi kommer igjen til å se at det er felles bånd og interesser over landegrensene, også over grensene til de land som vi idag fører krig mot. Uten internasjonal solidaritet mellom de sosialistiske og demokratiske krefter over hele jorden kan ingen varig fred bestå. Vi må til og med være beredt til å knytte båndene med den arbeiderbevegelse som reiser seg av ruinene i Tyskland. Det er naziveljet og fascismen vi fører krig mot; vårt hat mot undertrykkerne må ikke gjøre oss blinde slik at vi glemmer at et Tyskland hvor de sosialistiske og demokratiske kreftene bestemmer utviklingen er den beste garanti for en varig fred. Vi kjemper for alle undertrykte folks frigjøring, og i alle land ønsker vi en

F R I F A G B E V E G E L S E .

Nyhetsene 28. og 29. juli.

Italia: Demonstrasjonene som begynte i de store byer i nord, har nå spredt seg til Roma og Neapel, og der er utbrudt streiker ved flere store fabrikker i Roma, bl.a. ved Fiat-fabrikkene. Det italienske

folks slagord er: "Tyskerne ut av Italia, og Italia ut av krigen!" Alle politiske fanger er sluppet fri, men en del fascistledere er tatt i forvaring, da man anså dem farlig for den offentlige sikkerhet. En rasende folkemasse har lynchet en av Matteottis mordere, som sammen med noen andre fascister hadde søkt tilflukt i "Papoli de Italias" lokaler. En mengde fremstående fascistlederes hjem er blitt plyndret for varer som var hamstrøt, og varene er blitt utdelt blandt folket uten at politiet grep inn. - General Eisenhower har i radio sendt ut en proklamasjon til det italienske folk, hvori det heter at Italia kan få fred når det selv ønsker det. Betingelsen er at all hjelp til de tyske tropper i Italia stanses, og at allierte soldater, som er fanger i Italia, slippes fri mot at også alle de hundre tusener italienere, som er i britisk fangenskap, frigis. President Roosevelt holdt natt til mandag en tale, som ble kringkastet over britiske stasjoner. Han uttalte her at den første sprekk i aksen var slått, men at det ikke ville hjelpe krigsforbryterne stort å "gå av". De som var skyld i denne krigen, skal straffes hvor de enn befinner seg. Roosevelt ga derefter en redegjørelse om invasjonen av Sisilia. 3000 skip ble brukt ved den første landgangsaksjonen. 160.000 mann, 600 lastebiler, 600 tanks og 1800 kanoner ble satt i land. Senere er der hver dag landsatt flere soldater og mere krigsmateriell.

Sicilia: Den allierte fremgang fortsetter tross hard motstand. Den 7. amerikanske arme har tatt tre byer på nordkysten og står foran Gangi. Kanadierne har inntatt Lionforte. Fra den 8. armés kampområde meldes om patruljevirkosomhet. Forøvrig blir det meldt fra uoffisielt hold at tyskerne i Catania sprenger sine forråd i luften. Siste uke har britiske u-båter senket 23. skip.

Russland: Den russiske fremrykning i Orel-avsnittet foregår i 8 kolonner. So tettbevokste strøk er erobret, deriblant nest siste stasjon på jernbanen Kursk - Orel, Stanovoy-Kolodez. Avstanden fra jernbanelinjen Orel - Brynsk er 8 km., og den åpning som tyskerne har for eventuell tilbaketrekning blir stadig mindre.

Luftoffensiven over Tyskland fortsetter i stadig større målestokk. Natt til onsdag ble i byen Hamburg utsatt for flyangrep, det kraftigste bombeangrep som er foretatt i denne krig. Der ble sluppet ned 3000 tonn bomber i løpet av 3/4 time. 18 fly gikk tapt. 3 tyske jagere ble skutt ned. I dagslys ble flyplasser i Belgia og Frankrike angrepet. 17 tyske jagere ble skutt ned. Egne tap var 2 bombefly. Nat til torsdag ble flyfabrikker i Muerleben i nærheten av Berlin bombet av amerikanske fly. Likeledes Kassel. 24 allierte fly gikk tapt, og 60 tyske jagere ble skutt ned.

I Underhuset ble Eden spurt om Italia vilde få alle sine kolonier tilbake etter krigen. Eden svarte kort og godt: Nei.

Nyhetsene 30/7-1943:

Britiske bombefly foretok natt til idag det 7. bombeangrep på en uke over Hamburg. Over 2000 tonn bomber ble sluppet ned, og dermed har de allierte under 5 nattangrep og 2 dagangrep kastet ned over 5000 tonn bomber over byen. Ved siste angrep møtte de allierte sterkere motstand fra luftvernet og nattjagere. 23 fly gikk tapt. Amerikanske flygende festninger bombet ved dagslys i går u-båtstasjonen i Kiel og Heinkel-fabrikkene i Warnemünde, 10 fly gikk tapt, 30 tyske jagere ble skutt ned. Siden i onsdag har amerikanske fly skutt ned 200 tyske jagere under tokt over Tyskland. En kraftstasjon i Nord Frankrike og i flyplass i Frankrike ble bombet av britiske fly. 3 fly gikk tapt. 1 tysk jager ble nedskutt. 2 tyske fly ble nedskutt over Biskaya-bukten. Over syd-øst England foretok tyske fly svake angrep natt til idag. Ingen ble drept eller såret. 1 tysk fly ble skutt ned. 15 % av de tyske få fly tyskerne har sendt inn over Stor-Britania siste uke er blitt skutt ned. På samme tidsrom har de allierte under bombing over Tyskland bare hatt 3 % flytap.

Fra Sovjetunionen meldes at russerne siste dager har erobret ytterligere 40 bebodde strøk. Fremrykningen blir sterkt hindret av svære tyske minefelt. Det er høyst sannsynlig at Orel vil falle i russernes

hender, men Hitler har i all hast sendt reserver fra Vestfronten for å forsterke forsvaret av Orel. I siste uke har russerne tilføjet tyskerne et tap av 22.000 i faldne bare i Orelområdet. Fra Sicilia meldes om patruljevirkosomhet på 2. armers front. Amerikanerne og kanadierne har hatt frengang. Flyplasser og sambandslinjer i Italia og på Sicilia er blitt bombet. Ett handelsskib og to kryssere er blitt satt i brann under bombing av allierte fly i Middelhavet.

Fra nøytrale kilder blir det meldt at tyskerne har besatt byene Fiume og Trieste samt halvden Istria. I Fiumes havn ble 5 italienske ubåter tatt av tyskerne. - Det ser ut for at Badoglio's tiltak for å undertrykke befolkningens feiring av fascismens sammenbrudd og kravet om fred, ikke har hekl med sig. I Milano gikk et demonstrasjonstog av kvinner gjennom gatene. Kvinnene bar plakater med påskriften: Vi vil ha fred. Vi vil ha våre sønner tilbake.

Mussolinis statue ble halshugget av en rasende folkemengde som deretter gikk mot operaen under ropene: Hvor er Toscanini? Vi vil ha ham tilbake. De italienske konsulere i Tyskland fikk tidlig i uken ordre om å sørge for at de italienske arbeidere ble hjemsendt innen 1. august. Fra Tyskland meldes at 10.000 arbeidere ved en fabrikk i Berlin nedla arbeidet mandag og forlangte å bli sendt tilbake til Italia. Fra Bulgaria meldes at Filov-regjeringen frykter revolusjon når som helst. Gatene i Sofia koker av ophissede folkemengder som roper: Bulgaria må følge Italias eksempel. En fremstående italiensk fascist, Grassi, ble prytt av folkemassen da han forlot den italienske klubb i Sofia.

"Times" skriver idag bl. a. "Det er ingen tvil om hvilken vei Italia vil gå. Det er veien ut av krigen. Det ser ut for at Badoglio's regjering gjør alt den kan for å drukne kravet om fred. Den må bøye sig for de alliertes krav om betingelsesløs overgivelse. Det nytter ikke å gjenoprette fortiden. Det kan godt hende at nye krefter vil reise sig, ikke bare mot nazismen men også mot det engstelige regime i Italia idag. Det nye Italia trenger nye menn og nye metoder."

I sin utenrikskronikk onsdag uttalte Ordning at med fascismens nederlag i Italia er ett av de mørkeste kapitler i Italias historie bragt til ophør. Mussolinis faller en ny bekræftelse på den gamle sannhet at ett diktatur aldri overlever et militært nederlag. Helt fra mordet på Matteotti har Mussolinis politikk vært brutal og hensynsløs, både overfor sitt eget folk og utenrikspolitisk. Fra å være Tysklands forbundsfelle under intervensjonen i Spania førte utviklingen med sig at Italia var blitt en vasallstat under Tyskland, med alle en vasallstats tunge forpliktelser og uten nogen rettigheter. Hvilken vei den nye regjering vil gå, er det vanskelig å uttale noget om, men det sannsynlige er at den vil forsøke å få fredsforhandlinger igang. Når marsjall Badoglio uttaler at krigen fortsetter, så er dette antagelig for å undgå panikkartet flukt og kaos. Mussolinis fall i Italia vil sikkert i nær fremtid skape en ny situasjon både militært og politisk.

Fra Tyskland er der til Norge kommet en utsending med det spesielle oppdrag å styrke moralen blandt troppene, men i Norge fortsetter demoraliseringen, håndbåtebrøtt og fremforalt blandt ubåtmannskapene. Der er meldt om sabotasjehandlinge på ubåter i Nord-Norge. I Stavanger har ubåtmannskaper nektet å stikke tilsjøss. Der er foretatt massearrestasjoner og flere dødsdommer er blitt avsagt.

Vær forsiktig med avisen. La den ikke komme upålitelige folk i hende